

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 598/2022-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou C&T Advokáti s. r. o., Fedinova 3b, Bratislava, IČO 51 284 961, proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 3Cob/145/2018-131 z 28. novembra 2018 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Obdo/51/2019 z 30. júna 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkové východiská

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 28. decembra 2020 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje zrušiť napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ako aj napadnutý rozsudok krajského súdu a vec vrátiť krajskému súdu na opätovné prejednanie a rozhodnutie vo veci. Ďalej sťažovateľ požaduje priznanie finančného zadost'učinenia vo výške 30 000 eur a náhrady trov konania.
2. Žalobou doručенou Okresnému súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) sa sťažovateľ ako žalobca domáhal toho, aby okresný súd povolil obnovu konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 23Cb/368/2009.
3. V pôvodnom konaní sa pôvodný žalobca – spoločnosť Aplikácia elektroniky v strojárstve, spol. s r. o. (ďalej len „AES spol. s r. o.“), domáhal vydania rozhodnutia, ktorým by súd určil žalovanému – spoločnosti BL Slovakia, spol. s r. o. (predtým BLOCK SLOVAKIA, spol. s r. o.), (ďalej len „žalovaný“) povinnosť súhlasiť s vydaním predmetu úschovy – finančnej sumy vo výške 165 023,23 eur žalobcovi. Pôvodný žalobca žalobu odôvodnil tým, že 26. júla 2000 uzatvoril ako postupník so žalovaným ako postupcom dohodu o postúpení pohľadávky (ďalej len „dohoda

o postúpení pohľadávky“), na základe ktorej mu žalovaný postúpil pohľadávku vo výške 165 023,23 eur, ktorú mal voči spoločnosti INA Kysuce, a. s. (ďalej len „INA Kysuce, a. s.“ alebo aj „dlžník“). Žalovaný podal v konaní protinávrh, ktorým žiadal, aby súd určil povinnosť žalobcu súhlasiť s vydaním predmetu úschovy v prospech žalovaného. Spoločnosť AES, spol. s r. o., neskôr postúpila svoju pohľadávku na [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] postúpil pohľadávku na sťažovateľa.

4. Žalovaný poprel platnosť dohody o postúpení pohľadávky a v konaní pred okresným súdom vedeným pod sp. zn. 25Cb/261/2000 sa domáhal určenia jej neplatnosti. V tomto konaní napokon bolo právoplatné rozhodnuté tak, že dohoda o postúpení pohľadávky je neplatná.

5. Z dôvodu prebiehajúceho sporu o platnosť dohody o postúpení pohľadávky podal dlžník na Okresnom súde Žilina návrh na zloženie sumy 165 023,23 eur do súdnej úschovy. Okresný súd Žilina uznesením č. k. Nc/a/1/2002-23 z 5. júna 2003 prijal do úschovy sumu 165 023,23 eur a ako príjemcov predmetu úschovy označil žalovaného ako príjemcu v I. rade a žalobcu ako príjemcu v II. rade.

6. V pôvodnom spore napokon rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 23Cb/368/209-400 z 5. apríla 2013 tak, že žalobu zamietol a sťažovateľovi uložil povinnosť súhlasiť s vydaním predmetu úschovy žalovanému. Tento rozsudok bol v celom rozsahu potvrdený krajským súdom, pričom najvyšší súd podané dovolanie odmietol.

7. Podanú žalobu o obnovu konania odôvodnil sťažovateľ tým, že žalovaný v konaní nemal vecnú legitímáciu, pretože pohľadávku voči INA Kysuce a. s. postúpil. Tvrdil, že peniaze za pohľadávku (165 023,23 eur) žalovaný priznal ako zisk vo výnosoch za rok 2015 (o čom sa dozvedel až z účtovnej závierky žalovaného za rok 2015). Považuje to za dôkaz, že žalovaný nebol vlastníkom pohľadávky, a preto ju musel priznať ako novonájdený príjem z rozhodnutí súdov. Žalovaný vo vzťahu k tomuto tvrdeniu uviedol, že pohľadávku mohol priznať v účtovníctve až v účtovnej závierke za rok 2015, pretože až v roku 2015 bolo právoplatne rozhodnuté o vydaní predmetu úschovy žalovanému. Nová skutočnosť – zaúčtovaný výnos v roku 2015, preto nie je dôvodom na prípustnosť žaloby o obnovu konania.

8. Okresný súd v rozsudku uviedol, že skutočnosť, že žalovaný sumu 165 023,23 eur v roku 2015 po jej prijatí zaúčtoval do výnosov, hoci ju už raz do výnosov zaradil v roku 2000, avšak v roku 2010 k nej zaúčtoval do nákladov opravné položky, v dôsledku čoho ju musel po prijatí dať znovu do výnosov, nie je dôkazom, že by žalovaný nebol vlastníkom pohľadávky v čase vydania rozsudku č. k. 23Cb/368/209-400 z 5. apríla 2013. Navyše nejde ani o skutočnosť, ktorá by mala privedieť pre sťažovateľa priaznivejšie rozhodnutie vo veci, keďže nepreukazuje nedostatok pasívnej vecnej legitímácie v konaní. Samotné zaúčtovanie danej položky nespôsobuje zmenu vlastníckeho práva k finančnej sume, ktorej sa účtovný úkon týka.

9. Krajský súd rozsudok okresného súdu napadnutým rozsudkom potvrdil.

10. Voči rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že dovolanie sťažovateľa odmietol. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že sťažovateľ nevymedzil právnu otázku významnú pre rozhodnutie odvolacieho súdu a túto nemožno vyvodit' ani z obsahu podaného dovolania.

II. Argumentácia sťažovateľa

11. Sťažovateľ namieta, že podané dovolanie neodôvodnil spochybňovaním skutkových záverov súdov prvoinštančného či odvolacieho súdu, ale tvrdením, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá ešte nebola v praxi dovolacieho súdu vyriešená. Tvrdí, že právnu otázku jednoznačne formuloval, pričom ňou malo byť posúdenie, či je účtovná závierka spoločnosti verejnou listinou alebo súkromnou listinou.

12. Nastolená právna otázka podľa sťažovateľa bola významná pre rozhodovanie všeobecných súdov, pretože podľa sťažovateľa súd nebol oprávnený vysloviť tvrdenie, že sťažovateľ nepreukázal, že spôsob vedenia účtovníctva žalovaného bol nesprávny, resp. v rozpore so zákonom. Podľa sťažovateľa je účtovná závierka verejnou listinou, a preto ju netreba dokazovať.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny napadnutým rozsudkom krajského súdu:

13. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou zdôrazňuje, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Podstata a účel princípu subsidiarity vychádza z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Z princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu možno vyvodiť ústavný príkaz pre každú osobu, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, v zmysle ktorého musí rešpektovať postupnosť ústavnej ochrany, a preto pred tým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, musí požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04, II. ÚS 734/2017).

14. Sťažovateľ mal k dispozícii na ochranu označených práv proti napadnutému rozsudku krajského súdu opravný prostriedok (dovolanie), ktorý aj využil. Príslušným súdom na poskytnutie ochrany proti namietanému porušeniu práv sťažovateľa krajským súdom bol v konaní o dovolaní sťažovateľa najvyšší súd.

15. Ústavný súd konštatuje, že nemá právomoc na prerokovanie ústavnej sťažnosti v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K namietanému porušeniu práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

16. Ústavný súd stabilne judikuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). Otázka posúdenia

prípustnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného) zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné. V konkrétnom prípade ústavný súd posúdil súlad napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v kontexte zaručenia práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

17. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu možno vyvodiť, že dovolanie podané sťažovateľom odmietol preto, že:

- podané dovolanie sťažovateľ odôvodnil spochybnením skutkových záverov súdu; a
- z obsahu dovolania nemožno vyvodiť právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

18. Sťažovateľ namieta, že dovolaciu otázku jasne a konkrétne vymedzil, a preto dovolací súd porušil jeho právo na súdnu ochranu tým, že podané dovolanie odmietol bez meritórneho prieskumu. Ústavný súd preto pristúpil aj k preskúmaniu podaného dovolania.

19. V úvode podaného dovolania dovolateľ uvádza, že nemá vedomosť o žiadnom rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré by sa vzťahovalo na predmet prejednávaneho konania (sťažovateľ nekonkretizuje, čo považuje za predmet konania, pozn.), a preto prípustnosť dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Podané dovolanie teda odôvodňuje tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

20. Poukazuje na rozsudok najvyššieho súdu č. k. 6Obo/191/2003 a Obdo V 5/97. Pokiaľ ide o rozsudok najvyššieho súdu č. k. 6Obo/191/2003 (uverejnený v časopise *Zo súdnej praxe* č. 2/2005 pod názvom „*Podiel na zisku spoločníka s ručením obmedzeným*“), z tohto rozsudku bol pre sťažovateľa pravdepodobne významný záver najvyššieho súdu, že uznesenie valného zhromaždenia spoločnosti nie je právnym úkonom, a to v rámci jeho argumentácie vedúcej k záveru, že účtovná závierka je verejnou listinou (ústavný súd uvádza „pravdepodobne významný záver“ preto, lebo sťažovateľ sám neuvádza, ktoré konkrétne závery najvyššieho súdu v citovanom rozhodnutí sú pre rozhodnutie vo veci podstatné). Pokiaľ ide o druhý citovaný rozsudok (Obdo V 5/97), tu ústavnému súdu nebolo jasné, v čom konkrétne mal byť tento rozsudok pre vec podstatný. Jeho právna veta znie: „*Ak spoločnosť doručila spoločníkovi zápisnicu z jej valného zhromaždenia a tá obsahuje konštatovanie ostatných spoločníkov, že ďalšie porušenie spoločenskej zmluvy bude dôvodom na jeho okamžité vylúčenie zo spoločnosti, bola tým podmienka písomného upozornenia spoločníka na možnosť jeho vylúčenia zo spoločnosti splnená.*“

21. Za zrejmé (a to nielen z podaného dovolania, ale aj z odvolacieho konania) však ústavný súd považuje to, že sťažovateľ namieta záver okresného súdu, že ako žalobca nepreukázal „*že spôsob vedenia účtovníctva žalovaným bol nesprávny, t. j. v rozpore so zákonom*“.

22. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že tento záver okresného súdu nebol tou rozhodujúcou skutočnosťou, na ktorej by okresný (alebo krajský súd) postavili svoje rozhodnutie. Zásadnou pre posúdenie veci bola skutočnosť, že aj keby sťažovateľ bol preukázal nesprávne vedenie účtovníctva žalovaným, samotné zaúčtovanie určitej položky (vedenie účtovníctva o tejto položke) nespôsobuje zmenu vlastníckeho práva vo vzťahu k finančným prostriedkom. Ako všeobecné súdy konštatovali,

súdne rozhodnutie v pôvodnom konaní bolo založené predovšetkým na skutočnosti, že dohoda o postúpení pohľadávky medzi pôvodným žalobcom a žalovaným je neplatným právnym úkonom (o čom bolo právoplatne rozhodnuté v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 25Cb/261/2000), čo znamená, že spoločnosť AES spol. s r. o. nikdy nenadobudla pohľadávku voči dlžníkovi (INA Kysuce a. s.), a preto ani sťažovateľ nemohol nadobudnúť túto pohľadávku od spoločnosti AES spol. s r. o. Sťažovateľ teda predloženými dôkazmi nemohol privodiť priaznivejšie postavenie, pretože aj v prípade nesprávneho/nezákonného účtovania by to nič nezmenilo na závere (podporenom právoplatnými rozhodnutiami súdov), že dohoda o postúpení pohľadávky je neplatná, a preto je žalovaný vlastníkom tejto pohľadávky. Tento názor zdieľal aj krajský súd, keď v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že „žalobcom tvrdený dôkaz ako nová skutočnosť – zaučtovaný výnos v roku 2015 – nie je skutočnosťou podľa § 397 CSP, pretože nie je dôkazom o tom, že by žalovaný nebol vlastníkom dotknutej pohľadávky“.

23. Sťažovateľ tvrdí, že účtovná závierka žalovaného neobsahovala opravné položky, na ktoré sa okresný súd odvolával, a to ani v roku 2010. [REDAKOVANÉ] (konateľ žalovaného, pozn.) podal Daňovému úradu Nitra 4. augusta 2014 nezákonne pozmenenú účtovnú závierku, pričom pravá účtovná závierka bola schválená valným zhromaždením 16. mája 2011 a bola podaná Daňovému úradu Nitra 7. marca 2011. Ďalej sťažovateľ uvádza, prečo je podľa neho účtovná závierka verejnou listinou a prečo potom pozmenenú verejnú listinu súd vôbec nemal vziať na vedomie.

24. Na strane 3 podaného dovolania sťažovateľ uvádza, že „nesprávny právny názor, ktorý je v citovaných tvrdeniach súdov obsiahnutý, spočíva v ich konštatovaní, že tá účtovní závierka a tie úpravy účtovania, ktoré vykonala žalovaná a ktoré predložili právni zástupcovia žalovanej súdom, sú správne a vyhotovené v zhode so zákonom“.

25. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ v podanom dovolaní namietal, že:

- súde vychádzali z „nepravej“ účtovnej závierky;
- táto „nezákonne pozmenená“ účtovná závierka obsahovala účtovanie o spornej pohľadávke v časti „opravné položky“, čo malo byť podľa sťažovateľa zásadné pre posúdenie žaloby sťažovateľa o obnovu konania.

26. Postup súdu pri zisťovaní právnych a skutkových poznatkov je odlišný, a preto je nevyhnutné aj rozlišovanie skutkových a právnych otázok, a to predovšetkým v súvislosti s prípustnosťou mimoriadnych opravných prostriedkov. Revízia rozhodnutí súdov nižšej inštancie je totiž v zmysle platnej právnej úpravy možná výlučne vo svetle skúmania riešenia právnych otázok, nikdy nie skutkových.

27. Najvyšší súd v uznesení č. k. Obdo/16/2020 z 28. apríla 2020 poukázal na myšlienku Gerlicha, ktorý pre rozlišovanie skutkových a právnych poznatkov stanovil kritérium, podľa ktorého všetky tie poznatky, ktoré sme získali, hľadajúc odpoveď na otázku, čo má byť, sú poznatky právne, a tie, ktoré sme získali odpoveďou na otázku, čo je, sú poznatky skutkové (Gerlich, K. Skutkové zjistení a právni posouzení v řízení soudním. Praha, Brno : Orbis, 1934).

28. Ak použijeme uvedené kritérium, potom pre sťažovateľa bolo podstatné zodpovedať otázku, či účtovná závierka, z ktorej súde pri rozhodovaní vychádzali, je tá „správna“ alebo bola „pozmenená“, a preto na ňu súde nemali prihliadať. Sťažovateľom nastolená otázka je odpoveďou na otázku, „čo je“, a preto ide o otázku skutkovú, nie právnu. Najvyšší súd správne uzavrel,

že sťažovateľ v podanom dovolaní argumentoval spochybňovaním skutkových záverov súdov, pričom tie dovolací súd nie je oprávnený preskúmať, keďže v zmysle § 442 CSP je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd.

29. Druhým záverom najvyššieho súdu bolo konštatovanie, že z podaného dovolania nemožno vyvodit' konkrétnu právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

30. Pri posudzovaní toho, či dovolateľ dostatočne vymedzí právnu otázku (§ 432 CSP), je potrebné, aby sa najvyšší súd pokúsil autenticky porozumieť dovolateľovi – jeho textu ako celku (I. ÚS 336/2019). Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky. Na druhej strane ústavný súd stabilne apeluje na advokátov dovolateľov (ale aj na advokátov všeobecne), aby vyvinuli čo najväčšiu snahu o perfektné vymedzenie dovolacieho dôvodu tak, ako to prikazuje § 432 ods. 2 CSP (I. ÚS 115/2020).

31. Právna otázka, ako ju sťažovateľ „preformuloval“ v podanej ústavnej sťažnosti (či je účtovná závierka verejnou alebo súkromnou listinou), podľa názoru ústavného súdu z podaného dovolania nevyplýva. Závery sťažovateľa o charaktere účtovnej závierky ako verejnej listiny vyplývajú z podaného dovolania ako argumentácia, ktorou sťažovateľ mienil podporiť podané dovolanie, najmä svoj záver o tom, že súdy vychádzali pri rozhodovaní z nesprávneho dôkazu (pozmenenej účtovnej závierky).

32. Závery najvyššieho súdu sa podľa názoru ústavného súdu nejavia ako svojvoľné, ústavne neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu aplikovaných právnych noriem. Z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu na spochybnenie právnych záverov najvyššieho súdu vyjadrených v napadnutom uznesení.

33. Keďže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní predloženej ústavnej sťažnosti nezistil žiadne skutočnosti nasvedčujúce súvislosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, túto v časti týkajúcej sa namietaného porušenia práva sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

34. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2022

Peter Straka
predseda senátu